

A huszonöt éve Amerikában élő, ebből az utóbbi tízenhatot New Yorkban töltő magfizikus professzor dolgozott többek között a világ egyik legnagyobb részecskegyorsítóját rejtő Brookhaveni Nemzeti Laboratóriumban, tanított a Yale Egyetemen és a Pratt Intézetben, és amikor a fizikusi szakma szépségeiről kérdezzük, olykor a magyar szakkifejezéseket keresve, azt mondja: „Gondolj bele: 13,82 milliárd évvel ezelőtt, a Big Bang után egy mikroszekundummal kvark-gluon plazma keletkezett, amit mi képesek vagyunk újra előállítani a laboratóriumban. Vagy tudjuk modellezni a kvarkonium nevű részecske olvadását 7 trillió fokon, ami a Nap belső részénél több százszoros forróbb hőmérséklet. Mondja valaki erre, hogy nem érdekes!”

Mócsy Ágnes Kolozsváron nőtt fel a Ceausescu-érában kisebbségi magyarként, az édesanyjától így korán megtanulta: neki duplán kell teljesítenie, ha bármit el akar érni. És bár édesanyja maga is fizikus és fontos példakép, a tantárgy iránti érdeklődését mégsem neki, hanem egy karizmatikus fizikatanárának köszönheti. A mentorai és a példaképei is sokáig mind férfiak voltak, később egyetemi tanárként viszont egy nagyon is támogató közösséget építettek ki a női kollégáival.

A tudományos pálya azonban a tengerentúlon sem kiegyenlített, amire Ágnes statisztikát is hoz: az Amerikai Fizikai Társaság adatai szerint a fizika PhD fokozatok között is egyre több a nő, szakterületén, a nehézion-fizikában ez a szám mindössze 3-4 százalék.

DR. MÖCSY ÁGNES

ELMÉLETI ATOMMAGFIZIKUS ÉS EGYETEMI PROFESSZOR

Ágnes szerint külön probléma, hogy ahogyan felfelé haladunk a tudományos fokozatok ranglétráján, úgy fogynak a nők, ami máig rendszerszintű probléma. „Szokták mondani, hogy ha egy nő alkalmas rá, ugyanolyan lehetőségekhez juthat a tudományos pályán – de ez a képzelletbeli meritokrácia sajnos bullshit. A nők a férfiakhoz képest szisztematikusan rosszabb hozzáférést kapnak a forrásokhoz; kevesebb fizetést, kisebb tróféákat – ezt az Amerikai Fizikai Intézet vonatkozó tanulmánya is megerősíti.”

Amikor Amerikába költözött, eldöntötte, hogy az élete első szakaszában szerzett tapasztalatait felhasználva aktívan kiáll az élnyomás és az egyenlőtlenség ellen. Barátja, a Beyoncé-t is inspiráló rockzenész, Nona Hendryx mellett színes bőrű közép- és észak-amerikai nőkkel foglalkozik, a Yale-en Being Human in STEM (Embernek lenni a STEM-területeken) címmel tartott tudományos kurzust, ahol diákjaival azt vizsgálták, a nemi, faji, szexuális és egyéb határozók hogyan alakítják a tudományterületeket.

És bár mindig provokatív és nonkonformista személyiség volt, önmaga felvállalása a tudományos szcénában neki is időbe tellett. A szívárványcsík is csak azután került a hajába, mikor már úgy látta, szakmailag is elismerik. „Úgy éreztem, ha teljesen magamat adom, nem vesznek majd komolyan. Pedig ha a társadalmi megfelelés miatti fals elvárások miatt elnyomjuk a személyiségünket, az a produktívitásunknak sem tesz jót” – fogalmaz.

Így nemcsak a nyugat-afrikai és karibi táncok iránti rajongását, de a három számjegyű párból álló cipőkollekcióját is felvállalta a tudós kollégák előtt. „A ruha és a lábbeli része az önkifejezésemnek” – mondja Ágnes, majd a mögötte lévő kompozícióját is megemlíti. „Ez itt Sarah Jessica Parker és Manolo Blahnik közös kollekciójának egy darabja. Persze leárazáson vettem.” Néhány éve a két szenvedélyét össze is kötötte, és olyan divatbemutatókat szervezett, ahol a ruhák fizikai jelenségeket modelleztek.

Meggyőződése ugyanis, hogy a fizika a humán területekkel nagyon is összefügg, ezért egy ideje a művészet és a fizika kapcsolatát kutatja. Ennek részeként a dokumentumfilmkészítésbe is belekezdett, és két Emmy-díjas rendező mellett alapító tagja a Badass Female Filmmakers női csoportnak. És hogy mi köze például Jackson Pollocknak a részecskefizikához? A készülő rövidfilm-sorozatában majd elmeséli.

ÖSSZEÁLLÍTOTTA: LENCSÉS CSABA ÉS PATAKFAI DÓRA
KONCEPCIÓ: LIPTAI LÍVIA

MEGH
Szere
KERESD AVON T